

KOMISIJA PRIPOROČA STAVKARJEM POVRATEK NA DELO.

VPOŠTEVATI HOČE NJIH PRITOŽBE, KADAR SE RUDARJI VRNEJO NA DELO.

V Kansasu se stavkajo rudarji.

Washington, D. C. — Mezdna komisija, ki ima razsoditi o sporu med rudarji in premogovniškimi podjetniki na polju trdega premoga, je sprejela resolucijo, v kateri priporoča, da se deset tisoč rudarjev, ki so zastavljali pri Pennsylvania Coal kompaniji, vrnejo na delo. Dalje izjavlja komisija, da vzame v pretres pritožbe rudarjev, kadar se vrnejo na delo.

Pittsburgh, Kans. — Mezdni komitej, ki ga je sem poslala eksekutiva rudarske organizacije U. M. W. of A., da preišče vzoke za stavko, je dokončal svoje delo in se vrnil v Indianapolis, da izroči poročilo Lewisu, predsedniku rudarske organizacije. Delo v tukajšnjih rudnikih, ki so prizadeti zaradi spora, počiva popolnoma. Noben rudar se ni vrnil na delo. Zdi se, da se rudarji ne vrnejo na delo, dokler podjetniki ne pristanejo, da jim vrnejo globo, ki so jim jo odtrgali, ker niso prišli na delo v soboto dopoldne. Rudarji pravijo, da so se dostikrat podali na delo, ker stanujejo daleč od rudnikov in ker niso bili pravočasno obveščeni, da bo delo počivalo v rudniku. Plačati so morali vožnjo tje in nazaj, katero jim pa niso povrnil podjetniki, tako da so imeli rudarji zaradi te podjetniške mafarnosti bili kaznovani z denarno globo.

ŽELEZNIŠKI DETEKTIVI SO TERORIZIRALI MESTO.

En mešan ustreljen; detektivski razgrajši so zdaj pod ključem.

Pittsburgh, Pa. — Pet železniških detektivov je teroriziralo malo mesto Wall, kajti streljali so po pravi zapadni navadi in šegi na vse strani.

Detektivji so v tej dobi prohibicije pili v nekem salunu. Bili so pijani in ko so zahtevali še pižne, jim je točaj povedal, da so pijani in da jo ne dobe. Te besede so se pa zdele železniškim detektivom žaljive in potegnili so samsokre in šli na ulico. Ko so se oddaljili od saluna kakšnih sto koarkov, so pa pričeli streljati. Neka krogla je zadela Charles Cateka in ga ubila na mestu. Ko je župan McDonald izvedel, kaj se je zgodilo, je hitel na ulico in prosil detektivske razgrajše, da naj nehajo s streljanjem, ali takoj ga je udaril neki detektivski razgrajša s težkimi lanci po glavi tako silno, da se mu je zabliskalo pred očmi. Meščani, neoboroženi, so bežali na vse strani, kajti detektivski izgredekni so grozili vsakemu s samokresi, ki se je njima približal. Končno sta prišla na lice mesta konstabler William in C. W. Hutchinson, lajtnant železniške policije, ki sta razoborožila in aretirala razgrajše, in jih odgnala v okrajno ječo.

Policijski načelnik Braun privede, da so detektivski razgrajši grozili v salunu, še preden so bili postavljeni na cesto, da razstrele mesto. Obstreljen je bil neki mešan v nozo.

PRIDELEK KORUZE ZNAŠA TRI MILJARDE BUŠLJEV.

Washington, D. C. — Tretjič se je dogodilo v zgodovini Združenih držav, da so pridelali tri milijarde bušljev koruze. Tako velik pridelek koruze je bil v letih 1912 in 1917.

Pa tudi pridelek krompirja je velik, kajti pridelek bo znašal štiri sto milijonov bušljev.

MEDNARODNI DELAVSKI BOJKOT PROTI OGRSKI JE KONČAN?

Budapešt, Ogrska. — Bojkot mednarodnega delavstva proti Ogrski je bil končan zadnjo nedeljo o polnoči. Železniška, poštna, telegrafska in telefonska zveza z inozemstvom je zopet vpostavljena.

(Vest ne pove pod kakšnimi pogoji je bil končan bojkot, ki je bil uveden zaradi belega terorja nad ogrskimi delavstvom).

POSLEDICE PROHIBICIJE STOPAJO V OSPREDJE.

"PROHIBICIJSKA POSTAVA JE ODPRAVILA RIVO, PRINESLA JE PA STRUP ZA PODGANE."

Tako se je izrazil sodnik pri obravnavi.

New York, N. Y. — Magistratni sodnik Harry Dale je zavrnil obtožnico, glasečo se na rop proti John Moylanu, ki je bil obtožen, da je ponoči vlomil v salun, da odnese žganje.

Zagovornik obtoženca je dejal sodniku, da je njegov klient prejšnji dan izpil pet in dvajset čašic brinjevca v salunu. Pet drugih prič je izjavilo, da so kupile brinjevec in žganje v prizadetem salunu.

Salunar Bevilacqua je tajil pred sodnikom, da je prodajal žganje in brinjevec v svojem salunu. Tajenje je pa ujezilo sodnika in je rekel: "Vi niste povedali resnice. Lagali ste na sodišču. Vi upravljate enega izmed lokalov, ki pekarstvo je mladino v misli in ki so v protislovju s postavitmi. Zakaj je prohibicija samo šala. Vzela je ubogim delavcem pivo in je poplavila deželo s strupom za podgane."

James Shevlin, prohibicijonistični uradnik, je priznal, da se žganje v New Yorku prodaja v velikih množinah. Aretacije in zaplembe so na dnevnem redu. Dodal je, da je teritorij velik in da je samo dve sto agentov.

To je slika o sreči, s katero je prohibicija osrečila ameriško ljudstvo. Ali ta slika prihaja samo iz enega mesta, ki pa govori, kako je v drugih mestih in na deželi. Prohibicija je prišla, toda žganje je ostalo. Prohibicijonistični agenti sami priznajo, da je trgovina s žganjem silno razširjena. Prohibicijonisti so pred uvedbo splošne prohibicije obljubovali, da se je izprazni, žganje bo prenehalo, ljudje bodo trezni in ljudstvo bo srečno. Dozdaj se ni izpolnila še nobena teh obljub, ampak zgodilo se je, da so mnogi ljudje pričeli piti žganje, ki so preje pili le lahko vino ali pivo.

SODNIK JE PREPOVEDAL BANKIRJEVEMU SINU VOZITI AVTOMOBIL.

Chicago, Ill. — Pred sodnikom je stal 14-letni Arthur Harmon, sin bankirja P. J. Harmona, obtožen, da je podil velik avtomobil mimo gruč ljudi s hitrostjo pet in trideset milj v uri, ravno tako se ni hotel ustaviti, ko mu je policaj na cestnem križišču dal znamenje, da mora obstati.

Oče je seveda hvalil svojega sina pred sodnikom in je dejal, da je ekspertni voznik. "On je divjegladi Indijane", je odgovoril sodnik bankirju, ko so policaji izpovedali, kako je deček vozil s avtomobilom. Bankir je moral obljubiti sodniku, da njegov sin, čeprav je ekspertni voznik, ne bo vozil avtomobila. Bankir je storil obljubo, na kar je šel s svojim "zlatim" sinčkom, ekspertnim voznikom, domov.

JETNIK JE UMRL ZARADI GLADOVNEGA ŠTRAJKA.

Pottsville, Pa. — Charles Wilkeson je umrl v okrajni ječi. Vstreljen je v gladovnem štrajku 43 dni.

POLITIKAŠI SE BOJE PORAZA V MINNESOTI.

MOČ NESTRANKARSKKE FARMARSKKE LIGE NARAŠČA.

Delavci in farmerji so se združili za voilno bitko v jeseni.

Waconia, Minn. — Profesionalni političarji, posebno republikanski, ki zdaj potujejo po državi, da si ogledajo položaj za voilno bitko na drugega novembra, so zelo vznemirjeni, ker vidijo, da narašča moč "Nestrankske farmerske lige" in da med njo in delavci vlada popoln sporazum, na drugi strani se pa veča razkorak med biznismani v malih mestih in farmerji. Farmerji postajajo zavedni in spoznavajo, da je velika razlika med njihovimi in bizniskimi interesi.

Republikanski političarji sodijo, da ima "Nestrankska farmerska liga" v Minnesoti do pet in petdeset tisoč članov. Dozdaj je pri volitvah dobila vedno trikrat toliko glasov, kot je imela članov. Po sodbi profesionalnih političarjev se pa lahko zgodi, da prejme letos štirikrat ali petkrat toliko glasov, kot ima članov. Če se to zgodi, tedaj je smaga na strani farmerjev in governerjem bo izvoljen njih kandidat. To spoznanje stopa pred profesionalne političarje, ki jih navdaja s strahom.

Farmarji so danes prepričani, da so prekupčevali v mestih navadne pižavke, ki odirajo kmetom in delavce. Kmetom plašje predelek po nizki ceni, konzumentom ga pa prodajo po visoki. Peto sto pa še drugi vzroki, da so farmerji nezadovoljni. Na pr. govyaka zbornica v Minnesoti je "zaprt korporacija", v kateri farmerji nimajo glasu pri določanju cene za žito in druge pridelke. Trgovci sami odločajo, po kateri ceni bodo kupovali in prodajali pšenico.

Farmarji v tej državi so veliko let poslušali profesionalne političarje, a pripravili so se, da niso še nikdar držali dane obljube. Profesionalni političarji uvidevajo, da so farmerji spoznali njih igro in zategadelj zdaj apelirajo tudi na volilce, ki so ostali še vneti demokratični stranki, da glasujejo za kandidate republikanske stranke, če ne, bo smagala "Nestrankska liga" na drugega novembra.

Profesijonistični političarji mobilizirajo vse svoje sile, da porazijo farmerje in delavce. Ta mobilizacija sil starih političnih strank pa vpliva na farmerje in delavce v Minnesoti, da zbirajo svoje moči in ponesejo agitacijo za svoje principe v alcherno farmersko in delavsko hito. Voilni boj v Minnesoti bo letos živahen, o tem govore že zdajnja znamenja.

OFICIRJA POGREŠAJO, Z NJIM PA TUDI \$5.000.

Chicago, Ill. — Vojaške in policijske oblasti iščejo lajtnanta Alexander Galt McCormicka, ki je bil dodeljen oskrbnikemu oddelku 59. pešpolka v Camp Dodge.

Vojaške oblasti izjavljajo, da lajtnantu primanjkuje \$5.000 v blagajni. Ko se je imela vrstiti vizija knjig, je lajtnant prošil, da se mu dasta dva dni odloga, na kar je hitro zapustil vojaško taborišče, ne da bi povedal, kam je odšel.

NESEČA V BUDNIKU.

Johnstown, Pa. — V navpičnem rovu je bilo ubitih pet rudarjev in štirje so bili ranjeni, ko je padlo za dva voza lesa v rov. Les je zadel koš, ko se je nahajal šest sto ševljev globoko in sto čevljev od tal.

VREME.

Chicago in okolica: V soboto jasno in hladno. Severni vetrovi. Temperatura v zadnjih 24 urah: najvišja 81, najnižja 72. Sonce izide ob 5:56, zaide ob 7:55.

VOJNA JE BODILA 18.000 MILJONARJEV V ZDRUŽENIH DRŽAVAH.

Washington, D. C. — Imenik plačevalcev zveznega dohodninskega davka pokazuje, da je število milijonarjev v Združenih državah naraslo tekom vojne na 34.000. Leta 1917 je bilo 18.000 milijonarjev, torej je vojno profitarstvo v zadnjih treh letih poročilo 18.000 milijonarjev.

KAKO MISLI WILSON POMAGATI POLJAKOM?

Njegova nova formula je v konfliktu s evropskimi zavezniki.

POLITICARJI V WASHINGTONU NISO NA JAKNEM.

Washington, 12. avg. — Wilsonova spomenica, katero je v torek prejel tukajšnji italijanski poslanik baron Cando Romano Avesana, označuje v dolgih potezah stališče oficijelne Amerike glede na sedanji akutni položaj Poljake in Rusije. Spomenica pa ne dovoljuje voditeljev republikanske stranke in tudi nekateri demokratični političarji niso na jaknem, kaj je pravzaprav povedal Wilson.

Predsednik je izjavil, da ameriška vlada ne bo prisotna na splošni mirovni konferenci v Rusiji, če bo taka konferenca imela pripomožaje sovjetske vlade in raskosne ruske države za svoj cilj. Političarji se vprašujejo, kako je sploh možna mirovna konferenca z Rusijo, ako je na zasto-paje oni, ki so zdaj na krmilu njene vlade. Ali je kaj zastopa Kolčak, ki je mrtev?

Obenem je ta Wilsonov korak direktna v nasprotju s politiko Lloydja Georgea, ki se trudi za sklicanje konference, na kateri se naj sklene mir s sedanjo rusko vlado. Millerand, francoski ministri predsednik, je tudi izjavil pred nekaj dnevi, da je Francija pripravljena pripoznati rusko boljševiško vlado tisto minuto kakor hitro Leninova vlada pripo-ma sarjeve dolgove. Ali je Wilson dobil kakšno zagotovilo iz Londona in Pariza, da bo ententa sprejela svoje sedanje stališče in sprejela njegov program popolnega ignoriranja Rusije?

Zadnje je težko verjetno. Iste-ga dne, ko je bila Wilsonova nota dostavljena italijanskemu poslaniku, je Lloyd George izjavil v parlamentu, kot je znano, da on upa na mir s Rusijo in mir pride takoj šim sovjetska vlada pokaže na mirovni konferenci s Poljako, da nima namena prikražati Poljake za njihovo politično neodvisnost.

Wilsonove besede glede izpraznitve ruskega teritorija so tudi nejasne. Zavezniški čet danes ni več v Rusiji, izvzemli še imajo Francozi ali Angleži kakšne vojaške misije na Krimu, kjer se še drži njihov vazal Vrangl. Wilson je s tem predvsem zadel Japonce, ki so okupirali dober del vzhodne Sibirije.

Njegovo stališče, da mora teritorij stare Rusije — izvzemli Poljake in Finske — stati nedotaknjen, je tudi nerazumljivo, s tem je Wilson udaril po svojem principu samoodločevanja. Ako imajo Finci pravico do samostojne vlade, zakaj ne bi imeli Estonci, Leti, Litvini, Georgijanci in drugi, ki po narodnosti niso Rusi? In če Rusija sama dovoli tem narodom, da so lahko svobodni, zakaj jim bi Wilson kratil to svobodo? Zdi se, da v tem oziru govori iz Wilsona Kolčakov duh, ki je tudi stal na stališču, da stara Rusija mora ostati kot je bila pred revolucijo.

Predsednik Wilson se poslužuje proti Rusiji tiste metode kakor proti Nemčiji za časa vojne, to je da apelira na ljudstvo in prezira vlado, katero smatra za nepostavno. Ali če Wilson primerja sedanjsko rusko vlado s bivšo kaj-je (Nadaljevanje na 2. strani.)

SPOR MED ANGLIJO IN FRANCIJO VSLED RUSIJE.

Pripoznanje Vranglove "vlade" na Krimu je vrglo zaver-niške v dva tabora. Lloyd George ne more verjeti, da je Francija res priznala Vrangla. Anglija je zado-voljna s sovjetskimi pogoji za premirje s Poljako. Rusi še 12 milj od Variave.

London, 12. avg. Angleški cen-tralni delavski svet, ki odločno nasprotuje vsaki vojni in vojni narosti proti sovjetski Rusiji, i-ma danes najno tajno sejo s osi-rom na novo stališče Francije. Vse delavsko stranke in strokov-ne organizacije na Angliškem so zastopane v tem svetu.

Lloyd George je danes sklical kabinetno sejo. Zaključenje pa-rlamenta je odloženo do pondelj-ka.

Berlin, 12. avg. — Iz Johanns-burga v vzhodni Prusiji poročajo, da je sovjetska kavalerija zased-la železniško postojanko Miavo v koridorju med Poljako in Danis-gom.

Paris, 12. avg. — Francoska vlada je nazlo in nepričakovano pokazala roge Angliji vsled ruske politike. Iz zunanega ministratva je večerj prišla vest, da Francija prizna "de facto vlado" generala, barona Petra Vrangla na Krimu in polije v Sebastopol visokega komi-sarja kot svojega diplomatičnega zastopnika. Obenem so franco-ski zastopniki v Londonu dobili navodilo, da pretrgajo vsa pogaj-anja s Krasinom in Kamenovom.

Ta namadni korak Francije po-meni, da je zavrgla stališče Angli-je in Italije za mirovno konferen-co s Rusijo in da hoče na svojo pest nadaljevati vojno proti boljševikom. Ker je malo prej do-slela Wilsonova nota v Pariz, na-slovljena na Italijo, se smatra, da je francoska vlada pograbila to priliko in takoj pokazala, da se strinja s Wilsonom. Francoski militaristi so mnenja, da so mne-nja, da Vrangl doseže, česar niso dosegli Poljaki, da namreč stro-moglavni sovjetsko vlado v Rusiji; vrhutega je Vrangl obljubil Franciji, da prevzame vse oblige-ke prejšnje carjeve vlade, torej tudi posojila iz Francije.

Naravnost neverjetno je, kako more francoska vlada zidati novo upanje na prazne obljube pusto-loves Vrangla na škodo svojega prijateljstva s Anglijo. Celo pri-stažje vlade priznavajo, da pripo-znanje Vrangla pomeni nov boljševiški naval na Krim in Vrangl bo stetil za Kolčakom, Judeničom in Denikinom.

Pravkar je prišla vest iz Mo-skve, da je Vranglova bela arma-da doživela celo vrsto težkih por-azov. Sovjetske čete prodirajo ob lozenci Aleksandrovska-Sebas-topol in podo Vranglove prosto-vojske pred sabo. Absolutno go-tovo je, da sovjetska vlada obrne vso svojo pozornost na Krim ka-kor hitro se sklene mir s Poljako. Do zdaj so boljševiki kratkoma-lo presrli Vrangla in le neka oddel-kov konjenice je bilo na južnoruski fronti.

Razume se, da nov korak Fran-cije potopta vse zaključke doseže-ne na konferenci s Anglijo v Hy-theju.

Lloyd George je maslovan.

London, 12. avg. — Odlok Fran-cije, da pripozna generala Vrang-la in nadaljuje vojno s sovjetsko Rusijo s podporanjem Vranglo-vih čet, je razočaral angleško vla-do. Oficijelni London je bil na-enkrat vržen s tira. Zasedanje pa-rlamenta, ki bi se imelo danes zaključiti, se še vrši do pondelj-ka.

Lloyd George je sinoči izjavil v nikji zbornici stedeče: "Novica iz Pariza je prišla pred nekaj tren-otki. Čital sem jo z velikim za-šudenjem in vznemirjenjem. Na-še zunanje ministratvo ni prejelo nobenega uradnega obvestila in francoski poslanik v Londonu ni še rekel nič. Jaz ne morem ver-jeti." (Dalje na 2. strani.)

ALBANIJA GROZI VLADI V BELGRADU.

iz Rima poročajo o ultimatu Al-bancev, ki zahtevajo 600.000 frankov odškodnine.

OGRSKA SE PRIPRAVJA ZA VOJNO.

Rim, 12. avg. — Iz Drača jav-ljajo, da je albanska vlada poslala ultimatum v Belgrad, v katerem zahteva, da arbske čete takoj iz-pramišo Trabosin in da jugoslo-vanska vlada plača Albaniji 600.000 frankov odškodnine.

Dunaj, 12. avg. — Avstrijska vlada je v skrbeh zaradi priprav, ki jih dela Ogrska za vojno. Zada-nje dni je Ogrska prejela 28 va-gunov pušk in tankov. Zaloga s strelivom se tudi kupičijo. Ma-džarski teroristi pravijo, da se strelivo pripravlja za Poljake, to-da Poljaki se pritožujejo, da že niso ničesar dobili od Madžarov.

Jugoslovanska vlada je postala pozorna in je pošlala svoje čete na ogrski mej. Čehi sumijo, da morda madžarski monarhjet iz-selijo sedanji položaj in napade-jo Slovaško.

KAPITANA STA IZGUBILA KAPTANSKO PRAVICO.

Márquette, Mich. — Kapitana Lawrence J. Francis in Kenneth McRae sta izgubila kaptansko pravico, ker nista prihitela na pomoč parniku "Huron", ko se je nahajal v nevarnosti pri Whit-tish Pointu dne 21. novembra 1919. Mornarsko sodišče ju je spoznalo krivim zanemarjenju dolžnosti in slabega obnašanja. Služila bosta odslej kot navadna mornarja, dokler njima oblasti ne vrnejo njunih kaptanskih pravi-c.

Prvi je zapovedoval parniku "H. M. McIntoshu", drugi pa "Adriaticu."

TOVORNI VLAK RAZ TIR.

Goshen, Ind. — Na progi želez-niške družbe Wabash je akcij štiri tovorni vlak raz tir. Škoda je za sto tisoč dolarjev, toda poško-dovan ni nihče.

NEGODA NA ŽELEZNICI.

Hospers, Iowa. — Osohni vlak šte. 5 na severozapadni železnici je skočil raz tir. Mrtva sta strojevodja in kurjač. Lokomotiva se je prekuvala in strojevodja in kurjač sta bila pod njo, kjer ju je uhajajoča para počasi kuhala do smrti. Več oseb je zadobilo poškodbe.

BANDITJE SO ODNESLI PET TISOČ DOLARJEV.

Excelsior Springs, Mo. — Ban-ditje so ponoči oplenili banko v Rayville za pet tisoč dolarjev in se odpeljali s plenom v avtomobilu. Meščani in farmerji so jim sledili v avtomobilu, toda našli niso sledi o njih.

"ANGEL JE ZAPOVEDAL ZAKLATI DETE."

Amityville, L. I. — "Prikasal se mi je angel in mi dejal, da naj pošljem svojega otroka v nebesa. Ubogala sem takoj, vzela kuhinjski nož in zadrla v otrokove prsi." Tako je izpovedala Mary Talbot Peterson, ki je obtožena brutalne-genega umora svojega lastnega de-teta.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cena oglasa po dogovoru. Rokopisi ne vratajo.

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) \$5.00 na leto, \$2.50 za pol leta in \$1.25 za tri mesece; Chicago \$6.50 na leto, \$3.25 za pol leta, \$1.65 za tri mesece, in za inšpekcijsko \$8.00.

Naslov na vso, kar ima stik s listom:

"PROSVETA"
2657 So. Lawrence Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"
Organ of the Slovene National Benefit Society.
Owned by the Slovene National Benefit Society.
Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$5 per year; Chicago \$6.50, and foreign countries \$8.00 per year.

Datum v oglepanju n. pr. (Julija 1-20) poleg valoga imena in naslova pomeni, da vam je s tem dnem poteklo naročilo. Prosimo, da se vam ne izniži list.

Kaj pomeni ameriška nota?

POLITIČARJI JO RAZLAGOJO VSAK PO SVOJE

Državni tajnik ne odgovarja na te vprašanja.

Washington, D. C. — Političarji obeh starih strank so približno vsak po svoje razlagali ameriško noto v zvezi s sovjetske Rusije italijanski vladi, ko je knez Lubomirski, poljski poslanik, izjavil, da je pomoč Poljski najnuj potrebna.

Političarji so pričeli govoriti na besedah "sredstva, ki se ne smejo polagati" in bi radi dosegli, da te besede pomenijo. Državni tajnik Colby pa odklanja diskusijo. O teh besedah, tako da so političarji v temi z ozirom na pomen teh besed.

Nekateri političarji menijo, da mogoče predsednik misli poslati vojaške čete, da pomagajo poljski armadi. Ravno ti političarji pa pravijo, če se kaj takega zgodi brez dovoljenja kongresa, da nastane v kongresu viharna opozicija, ker niti Britanija in Francija ne pošljeta vojaštva.

Sluščijo se tudi glasovi, da poljski poslanik ne zahteva vojaških čet, ampak misli, da pod "sredstvi, ki so na razpolago" razumejo obleke, živila in orodja za poljske čete in da nota pomeni, da bodo Združene države pomagale neodvisnosti Poljske.

Kopije predsednikove note so bile poslani tudi drugim vladam in po izjavi mr. Colbyja so bili podvrženi, korajski, da se predsednikova nota razširi Rusiji, da se poveča opozicija proti boljševikom in strmojavni sovjetski vladi.

Poljski poslanik Lubomirski je dalje pojasnjeval, da je v Poljski na tisoče protivojlovcev, ki potrebujejo obleke, živila in orodja. Ti protivojlovci so med tisočimi, ki so bežali pred sovjetsko armado, ki se približuje k jugu.

Nekateri političarji pravijo, da neodvisnost Poljske sploh ni v nevarnosti, ker je sovjetska vlada izjavila, da bo priznala poljsko vlado, ki jih je smislil lord Curzon, in poleg misli Poljske priznati še nekaj drugega.

ANGLIJA IN FRANCIJA V KONFLIKTU VSLED RUSIJE

(Nadaljevanje s 1. strani.)

Jeti, da je vest resnična. Z Millerandom sem govoril zadnje nedelje in ponedeljek, toda o pripoznanju Vrangla ni bilo govora med nama. Vseledtega ne verjamem, da je francoska vlada sklenila kaj takega. Vsa stvar je najbrž pomota."

Objava francoskega odloka je prišla istočasno kot Wilsonova sponenica iz Washingtona in angleški vladni uradniki so takoj zaključili, da sta se Amerika in Francija postavili proti Angliji in Italiji.

"Daily Mail" poroča, da je Lloyd George pozneje na kabinetski seji izrekel iznenj, da objava o pripoznanju Vrangla najbrž izvira iz uradnih krogov francoskega zunanjega ministrstva. Ministrski predsednik Millerand ni bil v Parizu v sredo. Drugo tolmačenje je, da je francoski zunanji minister v konfliktu z Millerandom in je storil nekaj na svojo pest. Stvar se bo vsekakor še danes izčistila.

"Herald" piše, da Francija hoče namenoma razbiti poljsko-ruski mir. "The Star", glasilo liberalne stranke, prinaša dotično vest pod debelim naslovom: "Francija je ubila mir in zaveznički so v dveh taborih."

Anglija je zadovoljna s sovjetskimi pogoji.

London, 12. avg. — Lloyd George je povsem zadovoljen s premirnimi pogoji sovjetske Rusije, ki jih je Lev Kamenev obelodanil včeraj. Dejal je, če boljševiki res mislijo tako kot govore, da ne bo sklonosti za dosego miru. Ena sama točka se zdi nejasna angleški vladi. To je točka, ki zahteva, da mora Poljska dati brezplačno zemljo družinam padlih, pohabljenih poljskih vojakov. Anglija smatra, da ta točka predstavlja boljševičko propagando, čoda počakala bomo, da se stvar razjasni v Minsku.

O preliminarni konferenci, ki se je imela otvoriti v Minsku v sredo, ni še nobenih vesti. Iz Varšave je prišlo včeraj poročilo, da je poljska vlada poslala delegacijo v Minsku, vsekakor je odšla svaščina tista delegacija, ki je bila združena v Baranovičih in katero so Rusi poslali domov. Iz Kopenhagena je despetla brzojavka, ki se opeva na poročilo iz Moskve, da so ruski poveljniki dne 9. avgusta ves dan čakali na poljske delegatke na fronti, pa jih ni bilo.

"Daily Herald" zmagoslavno piše, da je Lloyd George kapituliral pred angleškim delavstvom in zato je sedaj tako delaven za mir. List s zadovoljstvom komentira, da delavstvo lahko prepreči vsako agresivno vojno, če le želi. To ni najvzamejo k sručenju francoski militaristi in sovinsti, ki pripravljajo na generalno vojno proti Rusiji, čeprav sami niso mogli storiti ničesar. Morda so se stranski tudi angleški militaristi pod vodstvom vojnega ministra razburili.

Moskva, 8. avg. (Zakasnelo). — Sovjetski komisar za zunanje stvari je danes objavil note, ki so bile izmenjane med Rusijo in Veliko Britanijo. Čerimova zadnja nota vzdržuje prejšnje stališče sovjetske vlade, da ne sme biti nobenega posredovanja med Rus in Poljski za mir.

Četerin je danes poslal protestno noto francoski vladi, ker Francija pošlja kontrabandni material na Krim na parnikih, ki vozijo vrgne njetnike v Odeso. Na enem teh parnikov je francoska vlada poslala 28 letal generalu Vranglu.

Sovjetske čete polagoma obkoljujejo Varšavo.

London, 12. avg. — Uradno poročilo iz Moskve, datirano v torek, se glasi: "Naše čete pred Varšavo so okupirale postojanke sedem milj vzhodno od Makava, ki se nahaja 35 milj severno-vzhodno od Novo-Georgijevska (12 milj od Varšave) ob ožviku reke Bug v Vislo. Naša konjenica prodira na obeh straneh reke Bug proti zapadu. Dalje smo okupirali večje število postojank 12 do 14 milj zapadno od reke Bug. V ponedeljek smo zasedli mesto Bialo (18 milj južno-zapadno od Brest-Litovskega) in zdaj se vrši boj za Vlodavo, ki se nahaja 35 milj južno od Brest-Litovskega. V Galiciji so naše čete prekoračile Seret in okupirale Konak in Radzišov severno-zapadno od Brodija. Sov-

jetska konjenica je zasedla 40 milj železniške proge Varšava-Gdansk na zapadno od Varšave."

Poljska vlada je včeraj zadržala apel na ves svet, v katerem pravi, da "katastrofa Poljske pride ne samo zaradi onemoglosti poljske armade, temveč vsled indiferentnosti obeh držav, ki se imenujejo demokracije in ki se ponaskajo, da ljubijo svobodo narodov in posameznikov." Boljševiška zmaga ob Visli — nadaljuje poljska vlada v angeli — bo ogrožila vso zapadno Evropo in izzvala novo, veliko vojno. Vseledtega kliče Poljska vse narode, da se naj zdramijo in ji pomagajo, dokler ni prepozno.

Po zadnjih vesteh iz Varšave so Rusi samo še dvanajst milj od mesta.

Lloyd George je skrivil poljsko katastrofo?

Berlin, 12. avg. — Ruski tednik "Vremja" piše, da je poljski poveljnik Pilsudski obelodanil dokument, ki dokazuje, da je Lloyd George kriv sedanje katastrofe na Poljskem. Dokument se glasi, da je poljska vlada v lanskem oktobru hotela skleniti mir s sovjetsko Rusijo, toda Lloyd George je kategorično zapovedal, da Poljska ne sme storiti tega koraka. Nato se je Poljska pripravila za vojno in trdni nadi, da ji bo Anglija pomagala s Francijo vred, ali danes, ko je Poljska v kaši, ni pomoči od nikoder in vsi njeni sosedeji ji privoščijo nesrečo.

Mir s Leti, premirje s Finci.

London, 12. avg. — Iz Rige javljajo, da je Letvija podpisala mir s sovjetsko Rusijo.

Heisingfors, Finska, 12. avg. — Ruski sovjetski in finski delegatje so se včeraj sporazumeli glede premirnih pogojev na konferenci v Dorpatu.

Divja vest.

Pariz, 12. avg. — Tukajšnji poljski poslanik je obelodanil vest, da je Leon Trockij dospel v Baltiok, kjer je ustanovil generalni stan sovjetske armade in izjavil: "V enem letu bo vsa Evropa boljševička". Boljševiki so rekvirirali živila od Poljakov v Bialistoku in nato so postrelili vodilne poljske buržoaje, ker niso hoteli dati živil. Mnoga Poljakov je bilo aretiranih radi vobuststva in obojeni so bili na prisilno delo v sibirskih rudnikih.

Bolesni ranjeni poljske armade.

Pariz, 12. avg. — Uradniki ameriškega Rdečega križa poročajo, da je v poljski armadi izbruhnila disenterija. Na tisoče bolnikov vozijo s fronte dnevno. Na eno samo postajo ameriškega Rdečega križa prihaja dnevno okrog 4000 bolnih vojakov.

Vsa Nemčija je zedinjena za nevtralnost.

Berlin, 12. avg. — V uradnih krogih se zanika vest, da je Francija zahtevala prosto pot za prevoz čet in municije čez Nemčijo. Vse nemške delavske stranke so se zedinile v tem oziru in izdale manifest na delavce, da morajo stati trdno na straži proti vsakemu kršenju nevtralnosti.

Financi minister Wirth je izjavil: "Geslo Nemčije je tiha, nekrvava in stroga nevtralnost. Nikdar ne bomo podpirali poljskega imperializma."

Trockijev govor.

Moskva, 8. avg. (Zakasnelo). — Kongres tretje Internacionalne je bil zaključen s javnim shodom v opernem gledališču, katerega so se udeležili vsi člani sovjetskega izvrševalnega centralnega odbora, člani moskevkega sovjeta in odborniki strokovnih organizacij. Med drugimi je govoril tudi vojni komisar Leon Trockij, ki je dejal, da je velika vojna vrgla stari sistem s tira in pripravila tla za nov socialni red. Vera v moralne cilje narodov, ki so se bojevali proti centralnim silam, se je razkadila v nič, ko je bil podpisan versalski mir. Nemški imperializem je bil uničen, a na njegovo mesto je stopil novi imperializem. Wilson je peljal v Evropo s svojimi ktrinajstimi točkami kot novi Mesija, toda v Parizu je spoznal, da angleška flota dominira svet, da je Baltičko morje angleški zaliv in da so baltske države angleške kolonije.

Poljska — je nadaljeval Trockij — je postala francoska kolonija; politiki Francije je bila, da izkorišča Nemčijo in Rusijo.

Kongres tretje Internacionalne je organiziral svetovno komunistično stranko s enakim programom taktike in železne proletarske discipline.

METEORITI.

Vojne v "obrambo civilizacije" ne bo, ker je Francija poslala svojo necivilizirano zamorsko armado v Malo Azijo.

Jugoslavija se je izrekla za nevtralnost v poljsko-ruski vojni. To je po dolgem času edina pametna naredba jugoslovanke vlade.

Demokratski kandidat Cox je pošteno izrabil in zlorabil svobodo govora. Njegova pridiga za ligo narodov je najboljši dokaz, da ne bo izvoljen.

Vest iz Londona: Po vsej Angliji se oglašajo lepo izdelane moške obleke iz čistega papirja po 60 centov nemakega izdelka.

Če se ne motimo, se nam je enkrat sanjalo — to je bilo eno dni, ko smo se bojevali za demokracijo — da so Angliji prisegli: Dokler bo livel zadnji Anglež, ne pride nemško blago na angleška tla. Zdaj se nam sanja, da je bila ta prisega le za otroke.

Gospod v Jolietu so konstatirali, da pater Kazimir ni Bog. Thank you!

Fota diplomacije.

Konferenca na moravskem bregu. Navzoči: Lloyd George, Millerand, dva generala, dva admiral, stenograf in točajka.

George izpije kosatec limonade, nategne spodajo ustnice čez brke, se vrže na naslanjaj in pravi molomarno: "Je vse zastoj, monsier. Boljševiki dol in boljševiki gor, Anglija ne sme misliti na vojno. Vzkolji so tehtni in ni jih treba naslovati."

Millerand: "Sreči! Kje naj pa Francija vzame armado? Če bi hotela Amerika —"

George se bridko nasmehne. "Ah, Amerika! Ne bo nič. Wilson ni več v Parizu. Lani je bilo lahko ..."

Oba premisljujeta in bobnata s prsti po mizi. Končno se zdrmi Lloyd George in slovesno reče: "Ena pot je še."

Millerand veselo: "Katera pot? Daj, daj, govori, Gregory! Ti še imaš glavo. Točajka, nališ sam pance!"

George: "Tukaj je pot."

Konferenca je bila končana in v Moskvo je bila poslana nota sledeče vsebine:

"Dragi Lenin! Vaše zmage na vseh frontah so nas prepričale, da je Rusija nepremagljiva od zunaj. Kako je na snotrj, ne vemo. Naša želja je, da se Rusija sama premaga, ker je ne more nihče drugi. Ali bi ne bili Vi tako prijazni, da bi izdali naredbo vsem civilnim in vojaškim sovjetom, da se naj sami pokončajo! In ko se postrela vsi Vaši boljševiki, ali bi Vi ne bili tako dobri, da naposled tudi Vi izvršite samomor? Prosimo, storite to, kajti to je še edina pot, da se Vas iznebimo."

Novica iz stare domovine: Volitve za ustavodajno skupščino se bodo vršile po Novem Letu drugega prestopnega leta, oziroma tedaj ko se dobera utrdi diktatura klerikalizma.

Budarji bodo vsi od prvega do zadnjega volili Coka in Hardinga, ker komaj čakajo novega inženjerskega.

Angleške delavske organizacije, ki so adresirale ultimatum na vlado, da ne bodo trpele vojne s Rusijo, vsekakor ne spadajo v zapadno civilizacijo, kaj ne da ne!

Izjava avstralskega nadškofa Mannixa, da je angleška flota izvojevala največjo zmago po bitki pri Jutlandu, ko je ujela njega, je precej na mestu. Bog daj še več stupidnosti ententistam državnikom!

Amundsen — ali kako se je pisalo norveški odkritelj, ki se klati po ledenih planjavah daljnega severa — lahko najde severni tečaj v Dewaligovi ulici v Londonu, samo če se potrud.

Neki slovenski list v Ameriki piše o italijanskih "rijotih". To je vsekakor tiskovna pomota. Pravilno je italijanska "riota".

ČLOVEŠKE ŽRTVE V INDUSTRIJI IN PACIFIZEM.

Ko je divjala svetovna vojna, so se našli ljudje, ki so objokavali žrtve, ki so padale na bojiščih. Ali ravno tisti ljudje, ki objokujejo žrtve, padle na bojnih poljanah, ne vidijo žrtve, ki padajo vsaki dan na industrijalnem bojnem polju, tam doli globoko pod zemljo, kamor ne prisije nikdar noben solnčni žarek, ali med bobnečimi stroji v tovarnah, pri plavžih, v jeklarnah, ladjedelnih in na železnicah.

In zakaj taka razlika v sočutstvanju z žrtvami na bojnih poljanah in v industriji?

Časniki poročajo o bitki kot o nekaj strašnem, groznem, kjer krogle more in ubijajo, ne poročajo pa na kakšen grozovit način ropotajoči stroji mrevvarijo delavska telesa ali pa strupeni plini duše delavce pod zemljo ali kako eksplozije v rudnikih in industrijalnih podjetjih trgajo na kose delavska telesa in jih mečejo na vse strani. Industrijo in delo slikajo časniki kot nekaj vsakdanjega, prav nič nevarnega, ki je delavcem le za šport, da jim ne zastanejo njih krapke mišice. In od tukaj prihaja, da ljudje, ki so sicer nasprotniki vojne, ne zahtevajo, da se napravi konec tudi morjenju delavcev v industriji.

Šestmesečno poročilo države Pennsilvanije za prvih šest mesecev letošnjega leta, pove jasno kot beli dan, da je delo v industriji za delavca ravno tako nevarna reč kot bitka za vojaka. V prvi polovici letošnjega leta je bilo v Pennsilvaniji ubitih 1,297 delavcev, 85,000 delavcev je pa bilo ranjenih. Samo v mescu juniju je bilo ranjenih 14,994 delavcev, ubitih pa 242.

In če bi imeli poročilo pred sabo iz vseh držav Unije od enega leta, bi mogoče bilo število ubitih delavcev višje od števila ameriških vojakov, ki so padli na bojišču v Franciji.

Številke, ki govore, koliko delavcev je bilo ubitih in ranjenih samo v eni državi, je strašno, in vendar meščanski pacifisti ne zahtevajo, da se uvedejo take varnostne naprave, da se izdatno zniža število nesreč pri delu, čeprav so proti orožju. In zakaj imajo meščanski pacifisti dvojno mero, je razumljivo. Njih sinovom in hčeram ni treba opravljati nevarnega dela pri strojih v tovarnah, po splošnem nabornem zakonu so pa morali njih sinovi ravno tako obleči vojaško suknjo kot sinovi delavcev in farmerjev.

Pacifizem je slepilo, dokler imamo uveljavljen sedanji sistem za blagovno produkcijo in distribucijo. Če so pacifisti nasprotniki ubijanja ljudi, tedaj morajo biti dosledni. Ako zahtevajo, da se razoboroži ves svet, kar je pa nemogoča stvar, dokler se v človeški družbi proizvajajo zaradi profita in ne zaradi potreb, tedaj bi morali ravno tako zahtevati, da se odpravijo vzroki, ki povzročajo vojne. In če bi to zahtevali, bi morali logično zahtevati, da se spremeni način blagovne produkcije in distribucije. S to zahtevo bi pa obenem izrekli, da so proti ubijanju delavcev pri delu in da zahtevajo varnostne naprave v industriji, tako da bodo delavci vedeli, ko zjutraj odhajajo na delo, da se vrnejo zopet zdravi v krog svojcev po dovršenem delu domov.

Proti ubijanju ljudi je le tisti, ki zahteva, da se spremeni sistem blagovne produkcije in distribucije, tako da ne bo več boja med narodi za trge, ampak da bodo narodi živeli med sabo v prijateljstvu in tekmovali med seboj le za najvišjo paimo kulture in civilizacije na polju znanosti in dela. Kdor pa ni za spremembo sistema in naglašja le pacifizem kot glavno zahteva, se izreka obenem, da v industriji ostane vse pri starem in da še nadalje padajo delavci v prerani grob na polju industrije.

PROHIBICIONISTI SE PONOVI KLJO LETALA V POLJSKI KAMPANJI

Washington, D. C. — Gov. S. Watkins, predsednik kandidata prohibicioniste stranke, je sprejel oficielno nasprotje prohibicionistov, da se ne vodilne izbrali svojim voditeljem v volilni kampanji.

Izjavil je, da boota on kot predsednik kandidata vodilne D. L. Colvin ponosi prosvetila nisko poslanico v letalom v vsi kotičke Združenih držav.

KAKO MIŠLI WILSON POKONČATI POLJSKOM?

(Nadaljevanje s 1. strani.)

narjevo, tedaj se moti — in to pokaže bodočnost.

Največja uganka pa je tisti del Wilsonove sponenice, ki se glasi, da so Združene države "prispravljene z vsemi sredstvi pomagati Poljski, da si ohrani svojo neodvisnost." Kritičarji so vprašanje, na kak način naj pomagajo Združene države. Wilson ni povedal tega. "Z vsemi sredstvi" se pravi, da tudi s orožjem ali. Ali misli Wilson na vojno s Rusijo? Težko je misliti, da bi predsednik riskiral kaj takega zdej pred volitvami. Kljub temu je uganka nerešena.

Državni tajnik Colby ne da nobenega pojasnila, kaj pomenijo "vsa sredstva". Poljski poslanik, knez Lubomirski, je tako izrabil položaj in poslal dolg apel državnemu departamentu za pomoč, ki jo obljubujejo Združene države. Poslanik pravi, da poljska vlada ne pričakuje vojaških čet, pač pa se zanosa na dar in vojni material.

Končni zaključek je, da ima Wilsonova nota namen okrajšati Poljske, da ne kapitulirajo prebr-

PROHIBICIONISTI RADI NOVE KRIMINALCE

New York, N. Y. — Ko se je stari Anton Knezevič bližal svojemu domu, se mu je približal tujec, ki ga je z vjudnim glasom vprašal, ako želi čašico pristnega žganja. "Koliko? En dolar čašica?" je vprašal Anton. "Ah, kaj pa še," je odgovoril tujec. "Petnajst centov čašica."

Anton je šel z tujcem in nadaljne dogodke je povedal na so-

dišju, ko je slišče tuja Steve Budeniča pridržalo zaradi ropu in zanj določilo dva tisoč dolarjev poročila.

"Šel sem z njim v neko sobo," je pripovedal Anton. "V prvih treh čašicah je bilo res dobro žganje. Ali ko sem izpil četrto, sem dobil krč. Nekdo je pa potegnul vrečo čez mojo glavo, potegnul je obleko z mene in pobral vse denar — \$289 ameriškega denarja in za sto dolarjev španškega in za sto dolarjev srbskega denarja."

PROHIBICIONISTI SE PONOVI KLJO LETALA V POLJSKI KAMPANJI

Washington, D. C. — Gov. S. Watkins, predsednik kandidata prohibicioniste stranke, je sprejel oficielno nasprotje prohibicionistov, da se ne vodilne izbrali svojim voditeljem v volilni kampanji.

Izjavil je, da boota on kot predsednik kandidata vodilne D. L. Colvin ponosi prosvetila nisko poslanico v letalom v vsi kotičke Združenih držav.

KAKO MIŠLI WILSON POKONČATI POLJSKOM?

(Nadaljevanje s 1. strani.)

narjevo, tedaj se moti — in to pokaže bodočnost.

Največja uganka pa je tisti del Wilsonove sponenice, ki se glasi, da so Združene države "prispravljene z vsemi sredstvi pomagati Poljski, da si ohrani svojo neodvisnost." Kritičarji so vprašanje, na kak način naj pomagajo Združene države. Wilson ni povedal tega. "Z vsemi sredstvi" se pravi, da tudi s orožjem ali. Ali misli Wilson na vojno s Rusijo? Težko je misliti, da bi predsednik riskiral kaj takega zdej pred volitvami. Kljub temu je uganka nerešena.

Državni tajnik Colby ne da nobenega pojasnila, kaj pomenijo "vsa sredstva". Poljski poslanik, knez Lubomirski, je tako izrabil položaj in poslal dolg apel državnemu departamentu za pomoč, ki jo obljubujejo Združene države. Poslanik pravi, da poljska vlada ne pričakuje vojaških čet, pač pa se zanosa na dar in vojni material.

Končni zaključek je, da ima Wilsonova nota namen okrajšati Poljske, da ne kapitulirajo prebr-

dišju, ko je slišče tuja Steve Budeniča pridržalo zaradi ropu in zanj določilo dva tisoč dolarjev poročila.

"Šel sem z njim v neko sobo," je pripovedal Anton. "V prvih treh čašicah je bilo res dobro žganje. Ali ko sem izpil četrto, sem dobil krč. Nekdo je pa potegnul vrečo čez mojo glavo, potegnul je obleko z mene in pobral vse denar — \$289 ameriškega denarja in za sto dolarjev španškega in za sto dolarjev srbskega denarja."

